

DEMÀ
Josep Ramoneda

Salvador Cardús

Vèncer la condició humana

Fa uns anys vam visitar el Dublin Writers Museum, situat en una antiga casa georgiana rehabilitada. És un d'aquests modestos i sobris establiments que honoren amb orgull i sense complexos la cultura pròpia, sense necessitat de fastuoses instal·lacions arquitectòniques ni d'arrogants projectes museològics. Per entendre'ns: encara són museus i no "centres d'interpretació". I, com també és propi d'aquests llocs, el museu té una magnífica botiga amb marxandatge dedicat als escriptors irlandesos, on vaig comprar dues postals de la sèrie Irish Literary Gifts, amb la foto d'un escriptor i la citació d'un pensament propi.

LA POSTAL DEDICADA a Oscar Wilde reproduïx una frase irònica extreta del seu assaig *The soul of man under socialism* (1891) que diu: "El públic té una curiositat insaciable per saber-ho tot, excepte allò que és valuós de saber. El periodisme, conscient d'aquest fet, i com que té uns costums quasi de botiguer, satisfà les seves demandes". L'altra és de James Joyce. La postal fa pensar que la reflexió és del mateix Joyce –no en precisa l'origen–, però es tracta d'un fragment del discurs que fa el personatge de Gabriel a la festa de Nadal del relat *The Dead*, del famós recull *Dubliners* (1914). La frase diu: "Vivim en uns temps escèptics i, per dir-ho així, de pensament turmentat; i a vegades temo que aquesta nova generació, educada i fins i tot hipereducada com està, mancarà d'aquelles qualitats d'humanitat, d'hospitalitat i d'humor generós que eren pròpies d'una època passada".

DE LA PRIMERA FRASE no se m'acut altra cosa millor que recórrer al tòpic que diu que allò que fa clàssic un pensador és la perdurabilitat de les seves idees. I a fe de Déu que Wilde sembla que ens estigui observant. En canvi, de la frase del personatge de Joyce en vull treure una mica més de suc. Es diria que també és un pensament molt d'ara. Però, si bé no puc dir si descrivia bé el temps de Joyce, el nostre, segur que no. La frase més aviat delata aquesta mena de pensament dels qui exhibeixen la seva superioritat moral bescantant els temps actuals i rebaixant-los al nivell del fang, tot inventant-ne uns de passats suposadament millors. Precisament, que la frase sembli tan pertinent al cap de cent anys és el que la fa sospitosa.

I ÉS QUE SI ARA MATEIX hagués d'escriure un assaig sobre l'esperit que inspira el pensament contemporani, més que no pas seguir un criteri de classificació segons les convencions ideològiques habi-

GETTY

.....
Dividiria el pensament contemporani entre el que no s'espanta del present i confia en el futur, i el que malviu l'ara i sent nostàlgia d'un passat inexistent

tuals –conservador i progressista, neoliberal i postcomunista, modern i postmodern...–, n'establiria un altre que trencaria aquests motllos. En el meu hipotètic assaig, dividiria el pensament contemporani entre el que no s'espanta del present i confia en el futur, i el que malviu l'ara i sent nostàlgia d'uns temps passats inexistents. És a dir, en una banda distingiria els autors que, precisament perquè no parteixen d'una mirada ingènua sobre la condició humana –que saben incerta i feble–, només poden confiar en la mateixa capacitat dels individus per sobreposar-s'hi de nou i a cada generació. I en l'altra hi hauria els desenganyats amb el present i malfiats del futur, els quals, just perquè creuen en l'existència d'una condició humana pura i innocent i, en canvi, no la veuen corroborada pels fets, han de posar totes les seves esperances en la força d'institucions coercitives, sigui l'estat, siguin líders salvapàtries, siguin ideologies de tuf totalitari. No cal que digui que jo m'apuntaria als primers, i que si mai algú m'ha considerat optimista és just perquè, en no fiar-me d'una naturalesa humana que crec dèbil –allò que abans n'hauríem dit pecadora–, cada dia em sorprèn més la intel·ligència, el caràcter i la bondat de la majoria dels meus contemporanis.